

Frågor & Svar om kyrkopolitik

Senast uppdaterad den 20 juni 2017

En öppen och välkomnande folkkyrka

Varför är frågan om att kyrkan alltid ska ha ett inkluderande perspektiv viktig?

6,1 miljoner människor tillhör Svenska kyrkan, vilket är mer än 60 procent av Sveriges befolkning. 2015 gjordes det drygt 15 miljoner gudstjänstbesök, 52 000 barn döptes och över mer än 28 000 ungdomar valde att konfirmera sig i Svenska kyrkan. 100 000 sjunger i en kyrkokör och antalet konserter som arrangerades i kyrkan var 3 500. Det är imponerande siffror med tanke på att vi brukar kallas världens mest sekulariserade land. Utöver själva kyrkolivet, åtnjuter Svenska kyrkan stort förtroende i samband med kriser och katastrofer – såväl på en samhällsnivå som i enskilda människors liv. Ingen annan organisation i Sverige klarar i dag av att ersätta det. Också kyrkobyggnaderna intar en särskild plats i svenskarnas hjärtan och många av dem som betalar kyrkoavgift, gör det för att solidariskt bidra till vården av vårt gemensamma, världsunika kulturarv. Ändå är det ett faktum att antalet kyrkotillhöriga sjunker sakta men säkert, särskilt i de yngre årskullarna där dopfrekvensen blivit allt lägre.

För att vända trenden uppåt, måste Svenska kyrkan lyckas visa i ord och handling att varje medlem är värdefull. En öppen och demokratisk folkkyrka får aldrig dela in sina medlemmar i A-lag och B-lag. Ytterst är det detta jämlikhetsperspektiv som Socialdemokraterna slår vakt om.

Hur anser ni att Svenska kyrkan kan bli mer inkluderande och inbjudande?

Dels genom att ännu bättre ta vara på de tillfällen då människor på eget initiativ söker sig till kyrkan, vilket för de allra flesta är i dop-, vigsel- och begravningsgudstjänster. Dessa kyrkliga handlingar måste hålla högsta kvalitet och alla ska känna att de blir bemötta med lyhördhet och omsorg. Dels genom att Svenska kyrkan i all sin kommunikation betonar att vi alla verkligen är välkomna som vi är – med tro eller tvivel, i sorg, glädje eller vardagslunk.

Socialdemokraternas vision är ett Sverige där vi alla kan leva ett bättre liv och känna frihet och framtidstro. Gemenskap och samhörighet med andra skapar en trygghet som i sin tur gör att vi utvecklas som människor. För många är familjen det som livet kretsar kring. För andra spelar vänner och arbetskamrater en central roll. Sedan finns det också många som upplever att de inte tillhör någon gemenskap utan är ensamma. Det är ett problem. Svenska kyrkan erbjuder tillfällen till gemenskap i stort och smått. Det kan vara familj och vänner som samlas i kyrkan för att döpa ett barn eller

begrava någon som gått bort. Det kan vara bybor som varje år bänkar sig i samma skogsglänta för att fira friluftsgudstjänst. Det kan vara tusen församlingsbor som sjunger Bereden väg för Herren på första advent – eller några dussin som firar högmässa tillsammans en vanlig söndag. Svenska kyrkan kan också bidra till gemenskap på ett allmänt plan. 6,5 miljoner svenskar är kyrkotillhöriga; det är en form av samhörighet. Man kan känna gemenskap med lutheraner i andra länder eller med kristna i hela världen. Att vara svenskkyrklig kan också innebära att man känner större samhörighet med icke-religiösa människor som tycker att homosexuella ska få gifta sig, än vad man känner med kristna motdemonstranter på Paris gator...

Varför är det viktigt att barn- och ungdomsverksamheten är avgiftsfri?

”Låt barnen komma till mig”, sa Jesus. Vi står upp för det, och vill inte att familjeekonomi ska vara ett hinder för unga att engagera sig och delta i kyrkans verksamhet. Det gäller såväl den barnverksamhet som bedrivs i form av öppna förskolor och mycket annat som konfirmationsundervisningen. Den öppna barnverksamheten ska bidra till integration och möjliggöra möten mellan både barn och föräldrar. Oavsett ekonomiska förutsättningar. Likaså är det angeläget att inte skapa olika grupper av unga som konfirmerar sig genom att utestänga dem som inte har råd från att delta i konfirmationsundervisningsaktiviteter. Vi är stolta över att kyrkomötet genom att bifalla socialdemokratiska motioner nu tydligare än tidigare sagt att barn- och ungdomsverksamhet på nationell nivå ska vara avgiftsfri, men vi är inte nöjda förrän den principen genomsyrar alla Svenska kyrkans nivåer.

Hur ser socialdemokraterna på musikens och framför allt körsångens betydelse för Svenska kyrkan?

Kyrkomusiken är ett av de tydligaste uttrycken för det viktiga och stora kulturansvar som Svenska kyrkan bär. Vi menar att Svenska kyrkan med stolthet kan bära det ansvaret, men att det samtidigt måste finnas möjligheter och vilja till utveckling. Det är viktigt med väl utbildade kyrkomusiker, men också att se kraften i att kyrkomusiken dessutom i hög grad bärs upp av ett omfattande volontärt arbete. Inte minst genom de många kördeltagare som finner glädje och styrka i att bidra till ett levande och rikt gudstjänstliv. Kyrkomusiken som den fungerar idag är helt enkelt en bärande del av det vi menar med folkkyrka.

Körverksamheten är en central del av det lokala gudstjänstlivet, och vi menar att det är centralt att den ges goda förutsättningar. Naturligtvis måste det finnas ekonomiska möjligheter att genomföra ett bra arbete, men det handlar också om goda förutsättningar för repetitioner - tillgång till lokaler, material och ett positivt bemötande. Vi ser det också som helt centralt att kyrkan tar vara på barn och ungdomars vilja till sång, musik, dans och teater. Sammantaget ger det ett varierat och rikt kulturliv i kyrkan.

Både nationellt och på stiftsnivå bör insatserna för att stimulera psalmskapande och liturgisk musik samordnas och stärkas, för att ge bra förutsättningar för ett omfattande utbyte såväl inom stiftet som på nationell nivå. Angeläget är självklart att kyrkomusikens intresseorganisationer ges möjligheter att aktivt delta i utvecklingsarbetet både nationellt och på stiftsnivå.

Kyrkans starka ställning som en central musikkulturbärare ger kyrkan relevans. Det kan förstärkas genom att kyrkan också välkomnar externa kulturarrangörer. Svenska kyrkans lokaler och kyrkorum fungerar ofta utmärkt för konserter och andra kulturarrangemang. Vi vill ha en kyrka som är öppen och välkomnande, också för andra kulturarrangörer gärna i samarbete med kyrkans egen verksamhet.

Vad bör göras för att öka rekryteringen till kyrkomusikerutbildningarna?

En nödvändig förutsättning för ett rikt och utvecklande musikliv är att vi i kyrkan har kompetenta och engagerade kyrkomusiker. Att rekrytera kyrkomusiker har blivit allt svårare. Det finns helt enkelt för få utbildade som söker de tjänster som utlyses. Vi Socialdemokrater vill gå vidare för att trygga kompetensförsörjningen, så vi har goda och kompetenta kyrkomusiker också i framtiden. För oss är det viktigt att stimulera till utbildning och skapa en positiv utvecklingsvilja. Vi menar därför att vi på alla nivåer ska se till att underlätta kompetensutveckling och vidareutbildning för kyrkomusiker. I tider när det är svårt att rekrytera kantorer och organister vill vi ge bättre möjligheter för musiker i kyrkan att påbörja och/eller fullfölja utbildningen till kyrkomusiker parallellt med sin anställning. Därigenom ökar vi möjligheterna att rekrytera till kyrkomusikerutbildningen och skapar samtidigt en tydlig möjlighet till kompetensutveckling för kyrkans anställda.

En kyrka som står upp för alla människors lika värde och rätt

Vad menar ni med att Svenska kyrkan ska stå upp för alla människors lika värde och rätt?

Genom historien har de rika och mäktiga ofta lagt kyrkan under sig. Likaså har kulturella mönster ofta överskuggat Kristi kärleksbudskap, vars radikalitet utmanar alla människor på djupet. I takt med samhällets utveckling – ibland lite efter, ibland lite före – har Svenska kyrkan, utifrån sin evangelisk-lutherska identitet, tagit steg mot ökad frihet, jämlikhet och solidaritet. Den gamla överhetskyrkan har blivit en folklig kyrka. Denna ständigt pågående reformering sker i samklang mellan den prästerliga ämbetslinjen och lekmännen, alltså kyrkans medlemmar i övrigt. Så var det när kyrkomötet på 1950-talet fattade beslutet att göra prästämbetet tillgängligt för både kvinnor och män. Så var det när dagens demokratiska ordning med direktval till alla organisatoriska nivåer infördes 2001, så att alla medlemmar fick samma möjlighet att

påverka. Så var det också när decennier av seriös teologisk bearbetning och kyrklig folkbildning ledde fram till 2009 års kyrkomötesbeslut om att äktenskapet och den kyrkliga vigseln ska vara tillgängliga för alla par, oavsett det består av en man och en kvinna eller två personer av samma kön. Svenska kyrkan valde att gå före och nyheten spreds över hela världen. Utan Socialdemokraterna hade detta aldrig hänt.

Varför menar ni att kyrkans roll i välfärden bör utvecklas?

Socialdemokratin strävar efter att utjämna skillnader mellan dem som har stora resurser i form av socialt, kulturellt och ekonomiskt kapital och dem som saknar det. Folkhemsbygget skedde till stor del parallellt med att Svenska kyrkan demokratiserades och gick från att vara en överhetens kyrka till att bli en folkkyrka öppen för alla. Så småningom kom denna utveckling att ske i ett alltmer pluralistiskt Sverige. Svenska kyrkan fortsätter att vara en viktig resurs både för enskilda människor och för samhället – ett samhälle som just nu utsätts för stora påfrestningar. Massarbetslösheten biter sig fast och många ungdomar saknar tro på framtiden. Skillnaderna mellan dem som har och dem som inte har blir alltmer påtagliga.

Klassklyftorna växer i Sverige, som förut brukade kallas världens mest jämlika land. Med sin närvaro i hela landet – även på de orter där både Konsum och Posten för länge sedan har bommat igen – kan Svenska kyrkan bidra till att skapa framtidstro igen. Det handlar om att församlingar och pastorat gör sina resurser tillgängliga i lokalsamhället, skapar sammanhang av lärande för såväl unga som vuxna och förstärker ideellt engagemang. Svenska kyrkan ska se till att inte bli ett medelklassreservat.

Vad tycker ni att kyrkan ska göra för att förbättra sin hjälp till den växande skaran av utsatta i samhället?

På kort sikt handlar det om att bistå den som har råkat illa ut med alltifrån praktisk hjälp och visst ekonomiskt stöd till mötesplatser där man känner sig välkommen. På lång sikt måste folkkyrkan genom profetisk diakoni, bidra till att avslöja och aktivt bekämpa de strukturella orättvisorna.

Ska Svenska kyrkan fortsätta att ha vigselrätt?

Att genom den kyrkliga vigselakten kunna ingå äktenskap med full juridisk giltighet, är en möjlighet som många av Svenska kyrkans medlemmar värdesätter. Kyrkomötets beslut att behålla vigselrätten och att välkomna samkönade par att gifta sig i Svenska kyrkan hade aldrig kommit till stånd om inte Socialdemokraterna hade drivit denna fråga målmedvetet. Hårdast motstånd hade vi från de konservativa krafter som genom att slopa vigselrätten ville undvika att frågan om samkönade äktenskap i Svenska kyrkan ens kom upp på kyrkomötets bord. Vi socialdemokrater kände redan då, att vi hade en stor majoritet av svenska folket och därmed en stor majoritet av Svenska kyrkans medlemmar bakom oss när vi drev denna

jämlikhetsfråga. Att den kristna högern inte har gett upp hoppet om att få vrida klockan tillbaka är dock en realitet.

Kyrkomötet beslutade 2009 att äktenskapsvigsel kan ske också för samkönade par. Samtidigt beslutades om en "samvetsklausul" som innebär dels att redan vigda präster som inte kan tänka sig viga samkönade par ska kunna slippa det, så länge som varje församling alltid har möjlighet att erbjuda en präst som vill genomföra vigseln. Samvetsklausulen ska enligt kyrkomötesbeslutet också gälla dem som prästvigts framgent. Nu vill socialdemokraterna ta bort samvetsklausulen för dem som prästvigts i framtiden. Varför?

För oss socialdemokrater är det viktigt att Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka. Alla människor är skapade till Guds avbild och i Svenska kyrkan ska alla känna sig välkomna.

Svenska kyrkans tro och lära som den är formulerad och beslutad ska samtidigt vara den som företrädare för kyrkan står upp för när de företräder kyrkan. Liksom när beslutet om kvinnliga präster togs, valde kyrkomötet att när det 2009 beslutade att vigslar kan ske också för samkönade par, ge möjligheten för den minoritet som tyckte annorlunda att fortsätta i sina vigningstjänster. Likaså beslutades att också framtida prästvigda skulle ges möjlighet att avvika från kyrkans tro och lära på detta område. Detta undantag kan, lika lite som undantaget i frågan om kvinnliga präster, vara för evigt, utan ska fungera som en övergångsbestämmelse.

Vår mening är att de vigda präster som inte instämmer i beslutet om samkönade vigslar ska få fortsätta sin prästgöring. Det var en viktig del av överenskommelsen, och inget vi vill ändra på. Däremot menar vi att nu, snart tio år efter beslutet om samkönade vigslar, är det dags att avveckla rätten att inte stå upp för kyrkans tro och lära för de som i framtiden anställs i och företräder kyrkan.

Var och en får självklart ha vilken uppfattning den vill, och ska varmt och innerligt hälsas välkommen till Svenska kyrkan. Alla ska mötas med respekt och kärlek. Men däremot menar vi att kyrkan inte kan ha företrädare som inte står upp för allas lika rätt och värde och som inte står upp för hennes tro och lära som den är beslutad.

Vill ni tvinga de redan vigda präster som inte vill viga två personer av samma kön att börja göra det?

Nej, vi anser att det ligger i det samkönade paret intresse att kunna vara säkra på att den präst som viger dem gör det med hjärtat och inte bara för att han eller hon blir tvingad.

Generellt finns det heller ingen plikt för Svenska kyrkans präster att viga vartenda par som vill det, utan tvärtom en rätt att säga nej. Det kan låta konstigt, men skälet är framför allt att prästen någon gång kan känna på sig att något inte står rätt till. Att som präst konsekvent vägra att viga två personer av samma kön kommer dock säkert att framstå som mer och mer apart inom Svenska kyrkan.

Vill Socialdemokraterna kasta ut alla kvinnoprästmotståndare ur Svenska kyrkan?

Nej, Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka som inte ska ställa särskilda krav på någon enskild person för att den ska få vara medlem. Däremot anser vi att det i längden är orimligt att det bland Svenska kyrkans anställda ska finnas personer som ifrågasätter kvinnors och mäns lika rätt att vara präst. Det är helt enkelt hög tid för kyrkan att ta de fulla konsekvenserna av 1958 års beslut och erbjuda alla präster, såväl kvinnor som män, en god arbetsmiljö. Ingen ska behöva känna sig ifrågasatt och förminskad av en arbetskollega på grund av sitt kön. Genom åren har tiotusentals medlemmar gått ur Svenska kyrkan i protest mot det kvarlevande kvinnoprästmotståndet. Det är en tragedi, eftersom dessa människor med största sannolikhet blir samfundslösa till skillnad från de kyrkligt konservativa, som kan söka sig till andra trossamfund eller bilda ett eget.

Hur ser Socialdemokraterna på HBTQ-personer situation i kyrkan?

2009 års kyrkomötesbeslut om att behålla vigselrätten och att öppna äktenskapet för alla var ett historiskt framsteg för alla människors lika värde. Att stå upp mot dem som vill vrida klockan tillbaka och återförpassa HBT-personer till kyrkans garderob är i sig en kamp som måste föras inom Svenska kyrkan. Det ska inte vara upp till den enskilde medarbetaren i en församling att välja om man vill bemöta HBT-personer på ett bra sätt eller inte – det måste vara en självklarhet på 2010-talet.

Varför ska Svenska kyrkan engagera sig i miljöfrågorna?

Vi menar att vår uppgift är att lämna över en jord med rent vatten och ren luft till kommande generationer. Då måste Svenska kyrkan vara ett föredöme i arbetet med energieffektiva och klimatsmarta lösningar, samtidigt som det måste ske med varsamhet för att bevara kulturarvet.

Svenska kyrkan är en stor skogs- och markägare. Hur Svenska kyrkans skogar och mark förvaltas har direkt betydelse för miljön. Vi vill såväl nationellt som på stifts- och församlingsnivå se till att skogsförvaltning sker enligt principer som inte bara bevarar miljösituationen utan aktivt bidrar till en hållbar utveckling.

Det stora fastighetsbestånd Svenska kyrkan har och bedriver verksamhet i ska hela tiden renoveras och hållas i gott skick. I det arbetet ska alltid miljöhänsyn tas. Inte minst är det angeläget att successivt öka energianvändningseffektiviteten. Dessutom måste Svenska kyrkan bidra till en hållbar energiproduktion genom att hela tiden öka andelen av förnybar och miljömärkt energi, för att aktivt bidra till mindre miljöbelastning och minskade koldioxidutsläpp.

Vad är enligt er Svenska kyrkans viktigaste roll internationellt?

Svenska kyrkan har i många år gått före i viktiga jämlikhetsfrågor, såsom kvinnors och mäns lika tillträde till prästämbetet och samkönade äktenskap. Att koppla

samma sådana teologiskt välgrundade reformer med den universella solidariteten och rättvisan vore ett viktigt bidrag i internationella sammanhang. Istället för att smyga med vårt trossamfunds progressivitet, ska detta framhållas som ett inslag i ekumeniken. Många inom Svenska kyrkans systerkyrkor runt om i världen – inte minst kvinnor och HBTQ-personer – stärks av det som händer i Sverige.

”Sveriges bästa arbetsgivare”

I Socialdemokraternas valprogram säger ni att ni vill att Svenska kyrkan ska sträva efter att vara ”Sveriges bästa arbetsgivare”. Vad menar ni med det?

Mer än 20 000 personer är anställda inom Svenska kyrkan. Därmed är Svenska kyrkan en stor arbetsgivare, vilket ställer krav på en utvecklad arbetsgivarpolitik. Anställda har rätt till en god arbetsmiljö, möjligheter till utveckling och kompetensförstärkning. Unga ska uppleva Svenska kyrkan som en bra och intressant arbetsgivare. Dessutom upphandlar kyrkan tjänster från andra arbetsgivare för stora summor. Också för dem som arbetar hos dessa leverantörer ska kyrkan ställa krav på bra arbetsvillkor.

Svenska kyrkan är en mycket decentraliserad organisation ur arbetsgivarsynpunkt. De allra flesta anställda har den lokala församlingen som sin arbetsgivare. Eftersom församlingarna ofta är ganska små, med mellan 10 och 20 medarbetare, ställer det stora krav på den lokala arbetsgivarcompetensen, både hos församlingsledningen och hos kyrkorådet.

Mot den bakgrunden arbetar vi för en förstärkt kompetens för chefer och arbetsledare inom kyrkan. Det kräver kompetensutveckling som kan initieras såväl lokalt som nationellt. Det kräver också ett gott samspel mellan förtroendevalda och chefer, för att var och en ska ha god kunskap om sitt ansvar och hur ansvarsfördelningen ser ut, vilket också kräver en ständig kompetensutveckling också för kyrkorådets förtroendevalda.

De punkter vi arbetat för att förstärka är framförallt:

1. Ett medvetet genusperspektiv på arbetsplatserna, i lönebildningen och vid rekrytering.
2. Förstärkt systematiskt arbetsmiljöarbete. Dessutom arbete för att förtydliga och klargöra uppdrag och ambitioner.
3. Bra anställningsformer, minimering av vikariat och allmän visstid och högre andel heltidstjänster.
4. Kompetensutveckling för samtliga medarbetare
5. Ge fler unga möjligheter till sommarjobb och praktikplatser.
6. En upphandlingspolicy som både beaktar medarbetarnas villkor och ställer krav på kollektivavtal hos dem som säljer varor och tjänster till kyrkan.

”Partipolitik” i Svenska kyrkan

År 2000 skiljdes kyrkan från staten. Tycker ni att politik och kyrka ändå hänger ihop?

Det var en socialdemokratisk regering som initierade frågan om att skilja Svenska kyrkan från staten. Vi tror att Svenska kyrkan som fritt trossamfund har bäst möjligheter att utvecklas som en viktig och angelägen kyrka. Svenska kyrkan är, liksom de flesta trossamfund, naturligtvis politisk, men utan att ta partipolitisk ställning. För oss är det angeläget att den profetiska diakonin, där kyrkan har ett ansvar att säga ifrån när människovärdet sätts ur spel, är en viktig del av kyrkan. Svenska kyrkan ska finnas till för alla, oavsett var på trons väg man befinner sig.

Tycker ni att politiska partier ska engagera sig i andra religiösa samfund, som exempelvis frikyrkliga eller muslimska?

Varje samfund har att organisera sin demokratiska struktur utifrån sina behov. Inget annat samfund i Sverige har i närheten av så många medlemmar som Svenska kyrkan. Svenska kyrkan har organiserat sin demokratiska organisation så att alla medlemmar har möjlighet att delta i beslut om hur kyrkan styrs. Och även om Svenska kyrkans medlemsantal är betydligt större än liknande samfund, är det minst lika stor andel – ofta rentav större – av SvK:s medlemmar som väljer att delta i kyrkovalet. Det tycker vi är bra.

Varför är det viktigt för er som parti att engagera er i kyrkopolitik?

Socialdemokraterna ställer upp i kyrkovalet eftersom vi har många medlemmar som också är aktiva i Svenska kyrkan, och vill vara representerade i de beslutande organ kyrkan har. Vi är en nomineringsgrupp som vill att Svenska kyrkan ska vara en öppen folkkyrka, där den diakonala verksamheten är betydande och där det internationella engagemanget bygger på viljan att hjälpa nästan och alla människors lika rätt och värde. För oss är det också angeläget att arbeta för en demokratisk folkkyrka, och vi vill kämpa mot de krafter som vill begränsa medlemmarnas möjligheter att på det sätt de vill få möjlighet att välja sina företrädare.

Varför ska politiker styra ett religiöst samfund?

De som styr Svenska kyrkan har valts av kyrkans medlemmar. För oss framstår det som självklart att medlemmarna i fria val har att utse sina representanter. För en så stor organisation som Svenska kyrkan hävdar vi att det nuvarande sättet att utse förtroendevalda på ett bra och effektivt sätt ger alla möjligheten att delta.

Kyrkoorganisatoriska frågor

Från och till väcks frågan att Svenska kyrkan genom sina församlingar bör starta begravningsbyråverksamhet. Vad tycker socialdemokraterna om det?

Vi tycker inte att svenska kyrkan ska ha egna begravningsbyråer så länge som SvK har begravningsverksamheten på entreprenad från staten. Det kan lätt bli en sammanblandning när kyrkoherden både ska vara ledare för församlingen/pastoratet och vd för begravningsbyrån.

Vill Socialdemokraterna att även små församlingar ska finnas kvar?

Ja, en av våra stora framgångar sedan kyrkovalet 2009 är att vi har varit pådrivande i beslutet om en förändrad struktur för Svenska kyrkan på lokal nivå. Tack vare de pastorat som är möjliga att bilda framöver, kan små församlingar leva kvar även om man behöver samverka med andra. Det beslut om fastighetsfrågorna som togs på kyrkomötet 2016 menar vi också kommer att stödja möjligheterna att bibehålla små församlingar samtidigt som vi tar ansvar för kulturhistoriska värden på ett konstruktivt sätt.

Varför tycker ni inte att man ska tillåta alla att fritt välja vilken församling man vill tillhöra?

Svenska kyrkan ska vara en öppen folkkyrka som är levande och närvarande i hela landet. Det kräver att vi alla känner ansvar för uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva mission och diakoni där vi bor. Ett annat system skulle också hota kyrkans interna solidaritet.

Bör en övre gräns för hur stor kyrkoavgiften kan bli införas - populärt kallat tak?

Nej, Socialdemokraterna värnar Svenska kyrkans solidariska avgiftssystem, som innebär att de som tjänar mycket betalar mer och de som tjänar lite betalar mindre. Baserat på de utredningar som har gjorts på senare år, tror vi inte att ett tak skulle förbättra medlemskurvan nämnvärt.